

KÖNYVESPOLC

Bényei József

Menteni és őrizni: bátor emberek összefogása

A derék nem csupán az időtől nem fél. Ma annak, aki alkotni akar, az idő törvényei mellett meg kell küzdenie a közömbösség, érdektelenség, pénztelenség, irigység labirintusaival is. Ám Varga Gábor nem adja fel. Az általa teremtett Debreceni Bibliofil Műhely elnevezésű könyvsorozatnak megjelent a 12. kötete. Talán épp karácsonyi ajándécul.

Szép most is a kicsi könyvecske. Kötése, tipográfiája egy alkotó szellemű nyugalmazott főiskolai tanár kezének és szívének munkája. És gyönyörű a tartalom. Laki-Lukács László, aki a Csereháton könyvtáros, összegyűjtötte a táj szótteseit, maga is szó igen szép és igényes munkákat. Ezeket mutatja be a kötetben és a hozzájuk kapcsolódó keresztszeméket, vászonhímzéseket. Nem csodálnám, ha ez a könyv is antikvárium ritkasággá, könyvárverési értékévé válna, mint a sorozat több darabja.

A huszonnégy színes illusztráció értékmentő és értékteremtő munkát igazol. Laki-Lukács mélyen ismeri annak a tájnak szellemét, lelkét. Munkája hivalkodástól mentes, szerény, de nemzedékeket összekötő. 1890 és 1925 között született textíliákat, mintákat mutat be, s át is adja őket e bemutatással a jövődőnek. Hagyományörzés? Magyarságmentés? Alkotás? Szenvedély? Ez is, az is. Laki-Lukács és Varga Gábor rendkívül szerencsésen találkozott e kötetben. Két menteni és őrizni bátor ember összefogásából született megint valami, amivel a haza egyik sarka, Cserehát üzen a másiknak, a Hajdúságnak. Ám hiszem, üzen mindenkinek, akik bárhol a világon éneklék a „Mennyből az angyal”-t, s akik hisznek a szépség örökkévalóságában.

*[Hajdú-Bihari Napló (Debrecen)
55. évf. 305. sz. (1998. dec. 31), 8. p.]*

*

(Nyikes Zita)

Roma történelem– és hittankönyv

— *Évtizedek tapasztalatát foglalja össze Kisfalusi János görög katolikus, Viszlón szolgáló plébános nemrégien megjelent, az Árnyékból a fény felé című könyve, amelyet szombaton mutattak be Szikszón. A „tankönyv” elsősorban a romáknak szól.*

— Sok roma hívem volt. A kutatásaim során pedig azt tapasztaltam, hogy rengeteget írnak a romákról, de a romáknak semmit. Az is kedvet adott, hogy korábban egy pályázatra beadtam a romák népszokásait összegyűjtő tanulmányomat, az elbírálók pedig a legjobbnak értékelték.

— *Honnan gyűjtötte össze az információkat?*

— Rakacáról és a szülőfalumból, Viszlóról.

— *Nem voltak nehézségei a gyűjtés során?*

— Nem, mert emberszámba vettem a romákat. Ugyanúgy köszöntem nekik, mint másoknak. Nem tettem kivételt. De mivel templomba nem jártak, sokszor csak temetéskor találkoztam velük. Viszont mindig mondtam nekik, hogy elhagyták a kultúrájukat, hogy régen mennyi cigányzenész volt, ma viszont már egy cigánygyermek sem tud hegedülni. Aztán jöttek, hogy olvassak el egy-egy hivatalos levelet, mert nem tudtak olvasni. Volt alkalmam a találkozásra.

— *Az olvasható az előszóban, hogy könyvét a romáknak szánja.*

— Igen, hogy megismerjék a kultúrájukat. Szinte egyáltalán nem tudnak a hajdan volt mesterségekről, melyekből például a vezetékneveik eredeztethetők. Lakatos, Kovács, az orsófaragóból Orsós, a bordakészítőtől Bordás. De a cigánybíró vagy a vajda szerepét sem ismerik. Ma pedig már egymásban sem bíznak, és nem tudnának maguk közül kijelölni senkit például a vajda-szerepre.

— *A Biblia ismeretének egy külön fejezetet szentel. Miért?*

— Mert nevelni is kell őket. Ha csak követelik a segélyeket, és a pénzüket a kocsmában költik el, nem fognak fejlődni.

— *Gondolja, hogy használni fogják ezt az egyben történelem– és hittankönyvet?*

— Megvenni ők biztosan nem tudják, de remélem, hogy a roma vezetők, a roma értelmiségiek majd eljuttatják hozzájuk. Vagy vásárolnak belőle az iskolák, és felhívják a romák figyelmét arra, hogy csak az értékeiket visszavéve, a társadalomba beilleszkedve tudnak felemelkedni.

[Észak–Magyarország, 55. évf. 56. sz. (1999. márc. 8.) 2. p.]

Kisfalusi János nyomtatásban megjelent munkái

1. Ne félj, veled vagyok. *Magánkiadás. 1992 (Északi János néven)*
2. Az Istenszülő oltalma alatt. *Magánkiadás. é. n. (1993)*
3. Betlehemesek és pásztorjátékok.
Szent Maximilian Lap- és Könyvkiadó. Miskolc. é. n. (1994)
4. Reménységünk a könnyező Szűzanya. *Magánkiadás. é. n. (1994)*
5. Betlehemes és pásztorjátékok kottamelléklettel. *Magánkiadás. 1995*
6. Ismerd meg Aranyszájú Szent János liturgiáját. *Magánkiadás. 1995*
7. Ünnepi népszokások a keleti egyházban. *Magánkiadás. 1995*
8. A fallóskúti (hasznosi) Mária kápolna. *Magánkiadás. 1995*
9. „Nem ti választottatok engem.” *Magánkiadás. 1996*
10. Isten és a Szűzanya a földműves ember életében.
Gléda Print Kft. 1997
11. Fallóskúti és népénekek. *Magánkiadás. 1998*
12. Árnyékból a fény felé. *Magánkiadás. 1999*

*

M. Takács Lajos: Törődésben. Sorsok, művek, históriák

Edelényi füzetek 19.

Dr. M. Takács Lajos több évtizede elhivatottan foglalkozik a kárpátaljai magyar irodalom és művelődés történetével. A szakmai körökben pozitivistá–funkcionalista filológusként számon tartott szerzőt neveltetése, családi indíttatása, eddigi állomáshelyei, korábbi feladatvállalásai és kutatásai törvényszerűen vezették el a jelen kötet elkészítéséhez, megszerkesztéséhez, kiadásra való előkészítéséhez. A szerző munkásságát a folyamatos, szerves, következetes szakmai építkezés jellemzi s hűség korábban felvállalt témáihoz. E kötetet a szakmai körökben jó visszhangot kiváltó *Résnyire nyílt ajtók* (Irodalom, művelődés, nyelvészet. Debrecen–Ungvár, 1991) közvetlen folytatásának látom. Kötetét három szerkezeti–funkcionális részre osztja: 1. Vannak a voltak; 2. Kortársak és társak; 3. Perben, nem haragban.

Az írások többsége a magyar irodalom, a magyarság létkérdéseit érinti. M. Takács felelős értelmiségiként tudja, s az olvasóval is tudatosítja, hogy az őt közelebbről érdeklő kárpátaljai magyarság és magyar irodalom ma is jelentősen függ a többségi törekvéstől, ezért több írásban értő módon foglalkozik a poszt–szovjet térség problémáival, dilemmáival, a kárpáti ukrán és ruszin filológia kérdéseivel.

A kötet egy kiforrott, jól képzett, önálló gondolkodású szakember munkája, mely értékes hozzájárulást jelent a napjainkban új tartalmat nyerő s a társadalmi tudatformálás szempontjából oly fontos hungarológiai és közép–kelet–európai stúdiumokhoz.

Udvari István

az MTA doktora, tanszékvezető, egyetemi tanár

[Nyíregyháza, 1999. április 8.]

*

Tanulmányok a Bódva völgye múltjából

Várva várt, hiánypótló tanulmánykötet jelent meg 1999 májusában a Gömöri Múzeum és Baráti Köre Kiadásában.

A több mint 25 tanulmány a határon inneni és túli, Boldvától Stószig terjedő terület földrajzába, élővilágába, régészeti, történeti, műemléki, irodalmi, néprajzi emlékeibe ad betekintést.

Az illusztrált, gazdag irodalmat adó kötetet dr. Bodnár Mónika és dr. Rémiás Tibor szerkesztette, a népes szerzőgárda neves miskolci, debreceni, kassai, budapesti szakemberekből áll.

A kötet tervezett bemutatója 1999. június 4-én, kedden lesz az edelényi Városi Könyvtárban, ahol a könyvet meg lehet majd vásárolni.

